

קובץ זה פורסם
במרכז ההדרכה הוירטואלי
של אתר תנועת הצופים

<http://www.zofim.org.il>

יום העצמאות

עדת הצופים תשס"ד

מדינה יהודית מדינת כל אזרחיה

מטרה:

עיון בשאלת זהות המדינה היהודית והשיוויונית

חומרי בישול:

מגילת העצמאות

דפי מספרים בכמות גדולה

כרטיסי קריאה

כרטיסי מידע

פלקט ציור

מדבקות

שלבי הפעולה:

הקראת קטע מתוך מגילת העצמאות

דיון בקטעי קריאה וסיווגם לפי קריטריונים

דיון מחודש בשאלת עמדתו האישית של כל חניך

מיפוי עמדת השכב"ג

דיון מעשי בפעילויות של השכב"ג

מהלך הפעולה:

❖ הקראת הקטע הבא מתוך מגילת העצמאות, בנימה הומוריסטית ובחיקוי קולו של

דוד בן-גוריון:

"מדינת ישראל תהא פתוחה לעלייה יהודית ולקבוץ גלויות. תשקוד על פיתוח הארץ לטובת כל תושביה. תהא מושתת על יסודות החירות, הצדק והשלום לאור חזונו של נביאי ישראל. תקיים שיוויון זכויות חברתי ומדיני גמור לכל אזרחיה בלי הבדל דת, גזע, ומין. תבטיח חופש דת, מצפון, לשון, חינוך, ותרבות, תשמור על המקומות הקדושים של כל הדתות, ותהיה נאמנה לעקרונותיה של מגילת האומות המאוחדות."

❖ חלוקת החניכים לקבוצות דיון קטנות, על פי מספרים (מ-1 עד 5 בקבוצה א'),

(וכו')

חלוקת הקטעים המצורפים שנכתבו על ידי הוגי דעות יהודים וישראלים, וסיווגם על פי

הקריטריון הבא:

רק ליהודים	1	2	3	4	5	6	7	8	לכל העמים
שוחרת שלום	1	2	3	4	5	6	7	8	רודפת מלחמה
קולטת עליה	1	2	3	4	5	6	7	8	אינה קולטת עליה
דתית	1	2	3	4	5	6	7	8	חילונית
שוויונית	1	2	3	4	5	6	7	8	מעמדית
ישראלית	1	2	3	4	5	6	7	8	יהודית

יש לציין לחניכים כי אין אפשרות ביניים! ההכרעה בין המספרים 4 ו-5 הם הכרעה לכיוון זה או אחר.

❖ חלוקת החניכים לקבוצות חדשות כאשר יש נציג מכל קבוצה מקורית בקבוצה

החדשה (מספרי 1 מכל הקבוצות מתאספים לקבוצה חדשה, וכו').

דיון בדעותיהם האישיות של כל אחד ואחד בשאלת זהותה של המדינה בהתייחס לעובדות הבאות:

חוק השבות - חוק השבות תש"י-1950 קובע בסעיף 1 כי "כל יהודי זכאי לעלות ארצה". "יהודי" על פי הגדת המחוקק, הינו אדם אשר על-פי הגדרות תורת הגזע הנאצית, הינו יהודי ובשל כך נרדף על יהדותו (לפחות אחד מארבעת סבותיו הינו יהודי). יהודי העולה על פי חוק השבות, מוענקת לו אזרחות ישראלית אוטומטית, ומקבל סל קליטה מידי.

שבתון ימי מנוחה - חוק שעות העבודה והמנוחה תשי"א-1951, סעיף 18א לפקודת סדרי שלטון ומשפט, קובע כי ימי השבתון והמנוחה נקבעים על פי לוח השנה היהודי. על-כן, הפעלת שירותים ממלכתיים בשבת ובמועד נאסרים.

בתי דין רבניים - הרבנות הראשית לישראל הינה רשות ממלכתית. על-כן, מינוי הרבנים הראשיים הוא מינוי ממלכתי, ובתי הדין הרבניים הם בעלי סמכות שיפוט ובוררות, והינם המוסמכים היחידים לדון בכל הנוגע לדיני אישות לגבי יהודים, כמו גם בנושאים נוספים.

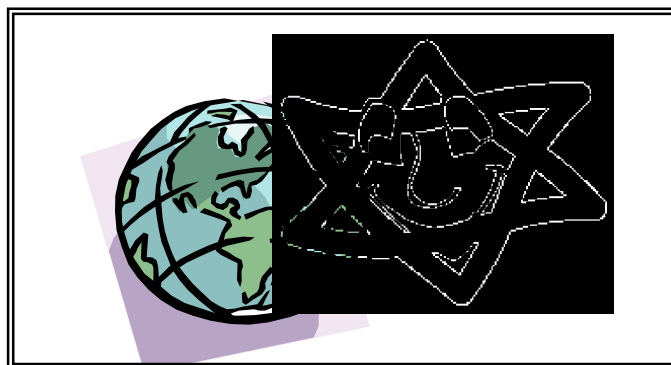
ניתן להוסיף נושאים נוספים, כגון סמלי המדינה (מגן דוד והטלית, המנורה), הכשרות בצה"ל, החינוך הדתי והחובה ללמוד תנ"ך, ומשדרי כלי התקשורת הממלכתיים הפותחים ב"שמע", מסיימים ב"פסוקו של יום", וכו'.

❖ הטבלה מחולקת שוב, אולם כעת כל אחד מהחניכים רושם לעצמו את דעתו האישית בטבלה לעיל.

❖ החניכים מתאספים יחד, כאשר מולם נתלה פלקט גדול אשר עליו משורטט הציור לעיל.

כל חניך מקבל מדבקה, אשר אותה הוא מדביק על הפלקט בהתאם לתפיסתו את המדינה ביחס לעולם (מדינת כל אזרחיה- גלובוס), וביחס ליהדות (מדינת היהודים- מגן דוד). לדוגמא: אם חניך מרגיש יותר ישראלי מיהודי הוא ידביק את המדבקה כמה שיותר קרוב לגלובוס. לאחר שכל החניכים ממקמים את מדבקותיהם על גבי הפלקט, נוצרת מצגת.

המצגת מייצגת בעצם את מיקומו של השכב"ג ביחס לשאלה: "איך אני רואה את מדינת ישראל?" , מה רובם חושבים, מהי תפיסתם וכד'.

כעת, משתקבל מיפוי של השכב"ג ודעותיו, יערך דיון סיכום בנושא :
לאן פני המדינה מועדות?
איך היינו רוצים לראות את המדינה?
מה בכוחנו, כחברי שכב"ג, לתרום לעיצוב דמותה וזהותה של המדינה?

דילמות אקטואליות בשאלת זהותך של המדור

מטרה:

החניכים יכירו את הצרכים של הפלגים השונים בחברה הישראלית ויפתרו דילמות מעשיות

חומרי הבישול:

חומרי בנייה לשכונות
כרטיסיות דילמה
פלקט הצגת החלטות (טושים לא לשכוח...)
אביזרים לתחפושות

שלבי הפעולה:

חלוקה לפלגים ויצוג
בניית שכונה אוטופית טיפוסית
איחוד בין כל שני פלגים, ודיון בסוגיות נקודתיות
הצגת ההחלטות בפני השכב"ג
הוספת שבט צופי לדגם השכונה
הלבשת חניך צופי טיפוסי לאותו הפלג
דיון בין נציגי הפלגים אל מול השכב"ג בנסיון לתכנן את טקס יום העצמאות
סיכום הפעולה והשלכתה לדוגמאות קרובות

מהלך הפעולה:

חלוקת השכב"ג ל-6 קבוצות, אשר מייצגות פלגים שונים במדינה:

- חילונים צפונים ושמאלניים מרחביה
- מתנחלים דתיים ימניים מעופרה
- מסורתיים עממיים ליכודניקים מהקטמונים
- ערבים מוסלמים חילוניים ומשכילים מבית חנינא
- חרדים ליטאים מקפידים משכונת גאולה
- קיבוצניקים של השומר הצעיר, אתאיסטים, אנשי עמל, מקבוץ ****

❖ כל פלג צריך לשלוח נציג ולספר לכולם ב-60 שניות, מה הקשר שלי למדינה, ומדוע אנחנו פה במדינה.

❖ מחלקים לכל פלג "חומרי בנייה", פלסטלינה, קשים, ניירות צלופן, וכו', ומבקשים מהם לבנות שכונה טיפוסית במדינה שתתאים לראייתם האידיאולוגית את המדינה.

❖ מאחדים בין כל שני פלגים, על פי החלוקה הבאה:

1. מתנחלים וקיבוצניקים
2. חילוניים וחרדים
3. מסורתיים וערבים

ניתן כמובן לפצל כל קבוצה בהתאם למספר החניכים ואפקטיביות הדיון...

כל קבוצה צריכה לגבש לעצמה החלטה לגבי הסוגיות העומדות על הפרק מבחינתה:

1. מתנחלים וקיבוצניקים – שאלת סירוב הפקודה של חיילי צה"ל לפנות ישובים מטעמי דת, או לשרת בשטחים מטעמי מצפון. לאומיות בכל מחיר, או עד מחיר הערכים?
2. חילוניים וחרדים – שאלת האיסור על נסיעת אוטובוסים והטסת מטוסים בשבת. צביון יהודי לאומי, או חופש פעולה ומסחר?

3. מסורתיים וערבים – שאלת קליטת העולים מהגולה על חשבון תשתית במדינה

וחיסול האבטלה. קבוץ גלויות היהודים או השקעה באזרחי ישראל בלבד?

יש לחייב החלטה בכל מחיר, על פי לחץ זמן, גם במחיר של הצבעה וללא שיוויון מספרי בין הקבוצות..

❖ השכב"ג מתאסף מחדש וכל קבוצה מודיעה על החלטותיה לאומה. ההחלטות מועלות על פלקט, אשר מוצג לפני כל השכב"ג יחד עם דגמי השכונות.

❖ כל פלג מקבל שוב את דגם השכונה שלו, ומתבקש להוסיף לו את שכט הצופים שלו, וכן להלביש את אחד מחברי הפלג בלבוש צופי בהתאם ללבוש האופייני לאותו הפלג.

❖ הנציגים הצופיים מכל פלג ישבו במעגל לפני כל השכב"ג וינסו לתכנן מפקד-אש משותף לקראת יום העצמאות, בהתאם לפשרות ולהחלטות שנתקבלו בדיונים הקודמים.

לסיכום, ניתן לתת כדוגמא את ההתנהלות של הנהגת ירושלים בתכנון מחנ"ק והקשיים הכרוכים בכך, אשר מאפשר לדתיים להצטרף למחנ"ק, תוך שמירה על מסגרת צופית רגילה.

אז איפה ההרמוניה?.

המכנה המשותף הלאומי

מטרה:

החניך יכיר את יתרונה וחסרונה של מדינת ישראל אל מול הגלות, ויביא לידי ביטוי את המכנה המשותף המאחד אותנו במדינה, כפי ראות עיניו.

חומרי הבישול:

גליל רץ של נייר כחול
נייר קרפ בשלל צבעים
קטעי קריאה
סיכות ביטחון/ חבל
אבנים
טושים לא מחיקים
דגל ישראל

שלבי הפעולה:

משחק ראש- זנב
תופסת שרשרת
ים- יבשה
אבן אישית
גל אבנים ודגל
קטעי קריאה
דיון

מהלך הפעולה:

- ❖ משחקים ראש-זנב. לכל חניך נקשר סרט קרפ לישבן בעזרת סיכת ביטחון או חבל. מטרתו של כל חניך היא לצבור את מירב הזנבות של חבריו בידו כאשר זנבו נשאר שלם. מי שזנבו נגזל ממנו יוצא מהמשחק. אנו מצפים שהחניכים "התחמנים" יבינו שכדאי לעבוד בקבוצות ע"מ לנצח את השאר במהירות האפשרית.
 - ❖ משחקים תופסת שרשרת. התופס מנסה לתפוס כמה שיותר חניכים ומי שנתפס אווז בידיו של התופס עד שנוצרת שרשרת. מנצח האחרון שהצליח לשרוד מהשרשרת הגדולה של שאר חבריו.
 - ❖ החניכים נכנסים לחדר אשר על הרצפה יש שני פסים רחבים כחולים משני צידי החדר. משחקים משחק 'ים-יבשה', ועוברים להגדיר את הכחול, הים, כ'חוץ לארץ', ואת השטח החשוף, היבשה, כ'מדינת ישראל'. שואלים שאלות עמדה, כאשר כל חניך משיב בעומדו על האזור המועדף עליו באותה השאלה. לדוגמא:
בארץ יש אבטלה קשה
בחו"ל יש גילוי אנטישמיות
בארץ מתחוללת מלחמה עקובה
בחו"ל יש פרעות ביהודים
בארץ אין קהילתיות יהודית
בחו"ל אין הרגשת "בית"
בארץ יש קרבות קשים בין הפלסטינאים ליהודים והבריטים לא מאפשרים חופש פעולה
בחו"ל מתחוללת שואה אדירה הרוצחת בשיטתיות למעלה משישה מליון יהודים.
 - ❖ כל חניך מקבל אבן (עדיף גדולה) וטוש לא מחיק. החניכים מתבקשים לכתוב על האבנים את דעתם האישית לשאלה: "למה אני נמצא בארץ?"
- מי שסיים מניח את האבן שלו במרכז החדר עד שנוצר גל אבנים גדול. בשלב זה המדריך מניח על ראש הגל דגל ישראל!

כל החניכים מתרכזים במעגל סביב גל האבנים והדגל ומחולקים להם דפי הקראה (מצורפים לחוברת) אשר משקפים דעות שונות ביחס לשאלה הנ"ל.

מקיימים דיון סיכום אשר במהלכו מזכירים לחניכים את המשחקים בפעולה:

1. במשחק ראש- זנב גילינו שקשה להגן על נקודות התורפה שלנו כאשר אנו בודדים במשחק. אולם כאשר אנו מתאגדים יחד הרי יש לנו סיכוי גדול יותר לשרוד ולנצח, שיתוף פעולה.
2. במשחק תופסת שרשרת ראינו שקשה "להתנהל" בקבוצה גדולה ומסורבלת. יש לחצים ומתחים, יש רצונות סותרים, אולם בסופו של דבר אנו יכולים כנגד האויב המשותף ולמען המטרה המאחדת.
3. במשחק ים- יבשה הבענו את החסרונות והיתרונות שבגלות ובחו"ל לעומת מדינת ישראל וארץ ישראל. למרות כל זאת הכרענו אנו או אבותינו לבוא לגור ולגדול בארץ.

❖ מדוע? מה מאחד בנינו תושבי מדינת ישראל?

❖ אלו ערכים מהווים קונצנזוס (הסכמה) לאומי במדינה?

❖ אילו דמויות/ חגים/ אתרים הם מקודשים במדינה?

יש לאפשר לחניכים להקריא מהאבנים האישיות שלהם ולהוסיף מדעותיהם האישיות ומנסיונם. במידה ויש עולים חדשים מקרב השכב"ג כדאי מאוד לעודדם לדבר על נסיונם וחווייתיהם.

אז שיהיה לכולנו יום עצמאות שמח !

חוברת זו היא הראשונה בסדרה של חוברות נוספות שיצאו אי"ה במהלך השנה במסגרת פרוייקט "וילכו שניהם יחדיו" – שיתוף פעולה בין חניכים דתיים וחילוניים בהנהגת צופי ירושלים.

חוברת זו יצאה בסיוע שותפות 2000 ירושלים- ניו יורק שמסייעת רבות בהוצאת הפרוייקט לפועל.

מטרתה של חוברת זו להציג נקודות מבט שונה מעט על יום העצמאות ולהבליט את המשותף והייחודי בין שתי התפישות.

אני מקווה כי חוברת זו תסייע בידכם להכיר גם תפישות שונות, לשבור סטיגמות וסטריאוטיפים ולחגוג את יום העצמאות.

תודה רבה לאיילה לוי מהמרכז הבין תרבותי שמסייעת רבות בליווי והנחיות הפרוייקט.

בברכת חג עצמאות שמח,

אבי חליבה